

Последующие перспективы исследований касаются раскрытия эффективности методики формирования специальных знаний и их влияния на процесс формирования готовности выпускников высших педагогических учебных заведений к работе по физкультурно-оздоровительной работе с детьми дошкольного и младшего школьного возраста

Список литературы

1. Ашмарин Б.А. Теория и методика педагогических исследований в физическом воспитании / Б.А. Ашмарин. – М.: Физкультура и спорт, 1978. – 223 с.
2. Божик Н.В. Подготовка будущих учителей к развитию культуры здоровья учеников общеобразовательной школы: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Божик Николай Владимирович. – Ровно, 2015. – 268 с.

3. Курамшин Ю.Ф. Теория и методика физической культуры / Ю.Ф. Курамшин. – М. «Советский спорт», 2010. – 320 с.

4. Огниста Е.Н. Педагогические условия формирования физической культуры первоклассников: дис. канд. н. ф. в. и спорту: 20.00.02 / Огнистая Екатерина Николаевна. – Л., 2003. – 255 с.

5. Огнистый А.В. Теоретики-методические основы с физического воспитания детей дошкольного и младшего школьного возраста / А.В. Огнистый, Е.Н. Огнистая. – Тернополь: «ГАЙП», 2016. – 368 с.

6. Степанко А.В. Подготовка будущих учителей начальных классов к физическому воспитанию учеников: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Степанко Анна Васильевна. – Тернополь, 2008. – 242 с.

7. Шиян Б. М. Теория и методика физического воспитания школьников / Б. М. Шиян. – Часть 1.– Тернополь: Учебная книга–Богдан, 2003 – 272 с.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ)

Скрипник Н.І.

к. пед. н., доцент

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF MANAGERIAL ACTIVITY IN PRESCHOOL EDUCATIONAL (PRINCIPLES OF ORGANIZATION OF METHODOLOGICAL WORK)

Skrypnyk N.

c. ped. s., as.prof.

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: 0000-0002-7796-0638

Анотація

У статті розкриваються теоретичні основи організації методичної роботи в закладах освіти в умовах реформування і модернізації освітньої системи в Україні. Ця ситуація зумовила необхідність переорієнтації методичної роботи на забезпечення сучасних потреб освітньої галузі та вимог суспільства. З огляду на це, метою автора було здійснити психолого-педагогічний аналіз принципових підходів до діяльності методиста закладів дошкільної освіти в умовах сучасних викликів і змін. У статті виокремлено і розкрито принципи діяльності методиста, які забезпечать необхідні умови в закладі дошкільної освіти для успішної професійної і творчої самореалізації кожного педагога.

Abstract

The article investigates theoretical frameworks of the organization of methodological work in educational institutions under the conditions of reformation and modernization of the Ukrainian education system.

The necessity to re-orient methodological work to meet the modern needs of the education sector and requirements of the society is determined.

The goal of the current work is to conduct a psychological and pedagogical analysis of theoretical approaches to understanding the content of methodological work, in preschool educational institutions, under the conditions of challenges and changes of the twenty-first century.

The principles of an methodologist and conditions, which should be created in an educational institution in order to motivate teachers to develop their professional competence and creativity are illustrated by the author.

Ключові слова: методична робота, заклади дошкільної освіти, організатор, педагог, умови, принципи, інновації, реформи, методист.

Keywords: methodological work; preschool education; professional competence; conditions; tasks; innovations, principles, reforms, methodologist.

Сучасні процеси в Україні та зокрема в освіті, вимагають моделювання та реалізацію нової ефективної управлінської парадигми в закладах освіти, яка б успішно функціонувала в нестандартних реаліях, в режимі оновлення і непередбачуваних змін, забезпечувала удосконалення методичної, технологічної і психолого-педагогічної підтримки педагогів, розвиток їх творчого потенціалу, що має призвести до підвищення якості освітнього процесу цілому. А отже, у цьому контексті ми вбачаємо, одним із головних завдань в освіті - забезпечення фахівця нової формації, з відповідною професійною підготовкою. І найважливішим тут постає - створення комфортних умов для формування конкурентоспроможного фахівця, з можливістю розвитку та самореалізації, здатного вирішувати екстремальні професійні виклики та забезпечувати особистісний розвиток вихованців.

Отже, вочевидь успішність реалізації зазначених викликів, залежить від сучасного, компетентного менеджерського супроводу освітнього процесу в закладі та кожного педагога зокрема.

Такі вимоги прописані також у сучасних законах і положеннях. У них декларуються сучасні принципи потреби освіти: умотивований, творчий педагог, який постійно розвивається; децентралізація ефективного управління, що надає закладу широкую автономію, а також справедливий розподіл громадських і держаних коштів; особистісно зорієнтований підхід до освітнього процесу, де дитина є його центром; інноваційне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для здобуття якісної освіти всіх учасників освітнього процесу [3; 4; 5]. Зрозуміло, що головна відповідальність за виконання таких вимог лягає на керівників освітнім закладом.

Дослідники, які вивчають різні аспекти управлінської діяльності в системі дошкільної освіти, відзначають певні кроки її оновленні на всіх рівнях, переходу на горизонтальний корпоративний принцип управління, поширення інновацій в освітньому процесі (О. Сафонова, Н. Коломінський [6], Л. Сущенко, П. Третьяков, О. Комарова, Р. Шаповал та ін.). Низка дослідників (Л. Артемова, В. Бондар [1], Г. Васильєва, Т. Колодяжна, К. Крутій та ін.), розкривають можливі та шляхи ефективної організації управлінської діяльності адміністрації закладів дошкільної освіти.

Аналіз досліджень засвідчує, що ефективне управління освітою не може відбуватися без урахування його організаційного аспекту. Це поняття з'явилося у світовому менеджменті у 80-х - 90-х роках ХХ ст. (В. Іванов, М. Локтіонов, К. Ушаков та інші). І з кожним роком роль організації і організаційної культури підвищується.

Важливо визначити концептуальний зміст управлінської діяльності, щоб зрозуміти можливі шляхи її удосконалення і осучаснення. Зокрема, Н. Коломінський у ході дослідження визначив такі змістові структурні елементи управлінської діяльності:

- адміністративний, що передбачає правові, фінансово-господарські та інформаційні функції керівника;

- педагогічний, що передбачає реалізацію керівником закладу завдань зі створення необхідних педагогічних умов для розвитку вихованців, а також освітній вплив на підлеглих та батьків вихованців;

- методичний елемент, що передбачає роботу менеджера освіти з підвищення кваліфікації педагогів, організацію вивчення й упровадження передового досвіду, впровадження сучасних досягнень науки в практику роботи закладу освіти [6]. Означені структурні елементи управлінської діяльності тісно пов'язані з професіограмою методиста закладу дошкільної освіти. Саме на його діяльність, як одного із управлінців освітнього закладу, зосереджено наше дослідження.

Проблемам вивчення методичної роботи, як одного із управлінців закладу освіти, присвячено немало досліджень. Зокрема, науковцями визначено суть та структурна модель методичної роботи (О. Бігіч, В. Дивак, Т. Гущина, Н. Гавриш, О. Зубков, О. Лебедева, В. Новіцька [7], Т. Пономаренко та інші), уточнено зміст та форми інноваційної методичної діяльності (К. Белая, К. Крутій, Л. Поздняк та інші), проаналізовано практичний досвід організації методичного забезпечення педагогічного процесу в закладах дошкільної освіти (Г. Васильєва, О. Лінник, Н. Саюк [10], Л. Швайка [12] та ін.).

Узагальнюючи ці дослідження, можна констатувати, що методичну роботу розглядають, перш за все, як сукупність пов'язаних між собою елементів: принципів підходів до мети, завдань, методів,

форм та суб'єктів діяльності. Прослідковується думка, що методист поєднує всі аспекти освітнього процесу, є своєрідним ланцюжком від теорії до практики, а також між педагогами, батьками вихованців та керівництвом закладу [2; с. 42-47.].

Крім того, зрозуміло, що для ефективної реалізація зв'язку між всіма учасниками освітнього процесу та якісного виконання функціональних обов'язків, від методиста вимагається не тільки оволодіння досягненнями з фаху, а й знаннями психолого-педагогічної науки, теорії наукового управління, соціальних потреб суспільства, прогресивним досвідом, вмінням визначати рівень професійної компетентності педагогічних кадрів. Некомпетентний методист спроможний бути лише організатором, слухняно виконувати будь-яку роботу без самоаналізу діяльності, без прогнозування кінцевих результатів.

Отже, для нас стало очевидним, що починати потрібно з визначення концептуального елементу управлінської діяльності – принципів підходів до організації методичної діяльності в освітньому закладі, які мають ґрунтуватися на головному завданні, а саме: забезпечення неперервного процесу удосконалення освітньої діяльності та професійної майстерності кожного вихователя з метою підвищення ефективності і якості навчально-виховного процесу.

У теоретичних дослідженнях представлена велика кількість принципових підходів до різних видів діяльності, і до методичної діяльності зокрема. І все ж, це питання досі дискусійне та потребує додаткової уваги. Так, у Положенні про методичний кабінет (2018 року) визначається, що методист у своїй роботі має керуватися такими принципами:

- гуманізму;
- демократизму;
- системного підходу до методичного та інформаційно-аналітичного супроводу діяльності закладу дошкільної освіти;
- рівності умов для кожного педагогічного працівника щодо повної реалізації його духовного, творчого та інтелектуального потенціалу;
- безперервності професійного вдосконалення;
- науковості, гнучкості та прогностичності у роботі з педагогічними кадрами [8].

Цей перелік прогресивний, і все ж у повній мірі не відображає потреби сучасних реалій. Наприклад, дослідник М.М. Потапшнік виділяє специфічні принципові підходи:

- доцільності форм і способів організації методичної діяльності в закладі;
- колегіальності в поєднанні прав, обов'язків і відповідальності між всіма суб'єктами педагогічного процесу [9].

Не менш важливі принципи визначають дослідники М. Скрипник та В. Бондар. Так, М. Скрипник акцентує увагу на аналітичній діяльності методиста. Зокрема:

- інформаційно-аналітичній системі управління процесом;
- неперервність і динамічність;
- діяльнісне використання інформації;
- відкритість вимірювань [11].

А дослідник В. Бондар, визначаючи теоретичні основи і технології управлінського аспекту, доповнює принципами педагогічного аналізу:

- національної спрямованості (що вкрай важливо в реаліях пропаганди та агресії сусідньої держави);
- конструктивності (постановка мети, завдань та проектування досягнення прогнозованих результатів);
- ретроспективності (аналіз попередніх досягнутих результатів);
- перспективності (передбачення результатів);
- об'єктивності (забезпечення відповідності, щодо результатів і висновків фактичному станові справ);
- єдності кількісного і якісного аналізу [1]

Ми провели ретельне узагальнення досліджень і рекомендацій вище зазначених праць і державних положень. Це нас переконало, що сьогодення потребує оновлення та корегування концептуальних основ діяльності методиста. Крім того, нам необхідно було врахувати специфіку сучасної тенденції роботи (дистанційної та комп'ютеризованої) фахівців у закладах дошкільної освіти, де відбувається особлива взаємодія між усіма учасниками навчально-виховного процесу. Адже, у таких умовах методична взаємодія з педагогами повинна забезпечувати творчий, індивідуальний підхід, а досить часто і психолого-педагогічну складову.

На наш погляд, організація такої особливої взаємодії можлива при дотриманні його учасників наступних принципів методичного супроводу:

- пріоритету розвитку особистості педагога як важливого суб'єкта неперервної педагогічної освіти;
- розширення самосвідомості педагога, щоб допомогти йому усвідомити свої внутрішні потенційні можливості щодо вирішенні педагогічних задач;
- активізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії, щоб налагодити взаєморозуміння між учасниками освітнього процесу на особистісному рівні;
- пріоритету інтересів замовника освітніх послуг, тобто з максимальною користю для дитини;
- безперервності методичного супроводу, який гарантує допомогу і підтримку педагогу в рішенні фахових завдань;
- забезпечення індивідуалізації педагогічної діяльності, яка виражається у самостійності та свободі педагога у виборі шляхів, методів і прийомів професійної діяльності.

Цей перелік принципів досить широкий і не сталий, він буде змінюватись, корегуватись і доповнюватись у залежності від ситуації в освіті, суспільстві та країні вцілому.

Отже, ми переконались, що зміни сучасної освітньої парадигми обумовлює потребу в зміні

принципових підходів управління закладу освіти до справи. Було з'ясовано, що управління освітнім закладом має носити прогностичний, превентивний, релевантний і стратегічний характер. А застосування окреслених вище концептуальних принципів методичної роботи, забезпечить оптимальний професійний супровід педагогічного процесу та створить умови для успішного вирішення складних і нестандартних сучасних завдань, що виникають перед фахівцями освіти.

Презентований матеріал – це спроба визначити принципові аспекти методичної діяльності управління в дошкільній освіті та оптимізація цього процесу. З огляду на актуальність зазначеної проблеми, надалі ми плануємо дослідити інтерактивні та інноваційні форми роботи методиста з колективом, в умовах нестандартного освітнього процесу.

Список літератури

1. Бондар В. Теоретичні основи і технологія педагогічного аналізу: управлінський аспект: навч. посібник. К.: НПУ, 1996. 66 с.
2. Добош О.М. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до організації методичної роботи в дошкільному навчальному закладі. Педагогічні науки. 2016 (LXX Том 2), 42-47.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» від 11.07.2001 № 2628-III, із змінами URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
4. Закон України Про освіту. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Керівництво дошкільним навчальним закладом: Інформативно методичні матеріали на допомогу керівникові дошкільного навчального закладу. Тернопіль: Мандрівець, 2006. 168 с. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/2895-bkdo-2020-prokt-novogo-standartu-doshklnno-osvti>
6. Коломінський Н.Л. Психологія менеджменту в освіті (соціально-психологічний аспект): монографія. К.: МАУП, 2000. 286 с.
7. Новицкая В. Методическое сопровождение воспитателя в условиях современного дошкольного образовательного учреждения: дис... канд. пед. наук: 13.00.07. Москва: РГБ, 2007. 260 с.
8. «Положення про методичний кабінет дошкільного навчального закладу»: затв. наказом МОН від 16.04.2018 р. № 372. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/nastupnist/nakaz.pdf>
9. Поташник М. М., Моисеев А. М. Управление современной школой (в вопросах и ответах) пос. для руководителей общеобразовательных учреждений и органов образования. Москва. Новая школа, 1997. 352 с.
10. Саюк В. І. Теоретичні основи методичної роботи та педагогічного дорадництва: методичні рекомендації. Київ: вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. 48 с.
11. Скрипник М. І. Аналітична діяльність методиста // *Управління освітою*. 2006. № 5.
12. Швайка Л.А. Методична робота в ДНЗ: посібник. Харків: Вид. група «Основа», 2017. 304 с.